നിരാകരണപത്രം

(Disclaimer)

പ്രാദേശികഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമ്മിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി. ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

[2021] 2 S.C.R. 995

ബ്രിജേഷ് കുമാർ

v.

ഉത്തർപ്രദേശ് സംസ്ഥാനം,

(2020 ലെ പ്രത്യേക അനുമതി ഹർജി (ക്രിമിനൽ) നമ്പർ 773)

2021 മാർച്ച് 22

[ജസ്റ്റിസ് മോഹൻ എം. ശാന്തനഗൗഡർ, ജസ്റ്റിസ് അജയ് റസ്തോഗി]

നിയമ സേവന അതോറിറ്റി നിയമം , 1987 - ഈ കേസിൽ ഹർജിക്കാരനുവേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകനെ ഹർജിക്കാരന്റെ അമിക്കസ് ക്യൂറിയായി നിയമിച്ചു - താൻ സഹായിയായി നിയമിക്കപ്പെട്ട ഈ കേസിലും മറ്റ് കേസുകളിലും, അപവദിത ചോദ്യം വിധിന്യായത്തിന്റെയും അതിന് മുമ്പുള്ള വിചാരണാ കോടതി വിധിന്യായത്തിന്റെയും പകർപ്പുകൾ മാത്രമാണ് തനിക്ക് ലഭിച്ചതെന്നും ഇത് ഫലപ്രദമായ വാദത്തിന് തടസ്സമാകുന്നുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം കോടതിയുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുത്തി - വിധി: അഭിഭാഷകർ ആവർത്തിച്ച് ഉന്നയിക്കുന്ന പരാതികൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, ഇത് ക്രിമിനൽ കേസുകളിൽ പ്രത്യേകിച്ചും ഒരു സാധാരണ രീതിയാണ് എന്നാണ് - നിയമസഹായ അഭിഭാഷകരായും, പ്രാതിനിധ്യമില്ലാത്ത വ്യക്തികൾക്ക് വേണ്ടി കോടതിയെ സഹായിക്കുന്നവരായും നിയമവ്യവസ്ഥയ്ക്ക് വിലയേറിയ സേവനം നൽകാൻ ശ്രമിക്കുന്ന അഭിഭാഷകരെ ഇത്തരമൊരു രീതി ദോഷകരമായി ബാധിക്കുന്നു - ഒരു പ്രത്യേക കേസിലെ മുഴുവൻ രേഖകളും ലഭ്യമല്ലാത്ത സാഹചര്യത്തിൽ, 1987-ലെ നിയമം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്ന "സൗജന്യവും കാര്യക്ഷമവുമായ നിയമ സേവനം" നീതിയും പ്രാതിനിധ്യവും ഏറ്റവും ആവശ്യമുള്ളവർക്ക് ലഭിക്കാതെ പോകും - മികച്ചതും കൂടുതൽ ഫലപ്രദവുമായ

നിയമപരമായ പ്രാതിനിധ്യത്തിനായി താഴെ പറയുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നു: എ) ഒരു കേസുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ രേഖകളും (ഔദ്യോഗിക പരിഭാഷകളോടൊപ്പം) ബന്ധപ്പെട്ട നിയമ സഹായ അഭിഭാഷകന് ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് ദേശീയ നിയമ സേവന അതോറിറ്റി സെക്രട്ടറി, 1987-ലെ നിയമത്തിന് കീഴിലുള്ള എല്ലാ ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരികൾക്കും ഉടൻതന്നെ നിർദ്ദേശം നൽകേണ്ടതാണ്; ബി) അതനുസരിച്ച്, സുപ്രീം കോടതി നിയമ സേവന സമിതി, എല്ലാ ഹൈക്കോടതി നിയമ സേവന സമിതികളും താലൂക്ക് നിയമ സേവന സമിതികളും നിയമ സഹായ അഭിഭാഷകന് കേസിന്റെ എല്ലാ രേഖകളും (പ്രാദേശിക ഭാഷയിലുള്ള രേഖകളുടെ ഔദ്യോഗിക പരിഭാഷകൾ സഹിതം) ലഭ്യമാക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്;

രാകേഷ് v. മധ്യപ്രദേശ് സംസ്ഥാനം, **(2011) 12 എസ്.സി.സി. 513;** *ഷെയ്ഖ് മുക്താറും മറ്റുള്ളവരും v. ആന്ധ്രാപ്രദേശ് സംസ്ഥാനം*, **(2020) എസ്.സി.സി. ഓൺലൈൻ എസ്.സി. 1091 – പരാമർശിച്ചു.**

ഉദ്ധരിച്ച കേസുകൾ:

(2011) 12 SCC 513 പരാമർശിച്ചു ഖണ്ഡിക 6

ക്രിമിനൽ അപ്പീൽ അധികാരപരിധി: 2020 ലെ പ്രത്യേക അനുമതി ഹർജി (ക്രിമിനൽ) നമ്പർ 773.

2011 ലെ ജയിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 3220 ലെ അലഹബാദ് ഹൈക്കോടതിയുടെ 29.08.2018-ലെ വിധിന്യായത്തിനും ഉത്തരവിനും എതിരെ.

അപ്പീൽവാദിയ്ക്ക് വേണ്ടി ഗഗൻ ഗുപ്ത ഹാജരായി.

കോടതിയുടെ ഉത്തരവ് പുറപ്പെടുവിച്ചത് **ജസ്റ്റിസ് മോഹൻ എം. ശാന്തനഗൗഡർ.**

ഈ കേസിൽ കോടതി ബഹുമാനപ്പെട്ട അമിക്കസ് ക്യൂറിയുടെ വാദങ്ങൾ കേൾക്കുകയും രേഖകൾ വിശദമായി പരിശോധിക്കുകയും ചെയ്തു. വിചാരണാ കോടതിയും ഹൈക്കോടതിയും രേഖകൾ വിശദമായി പരിശോധിക്കുകയും അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഹർജിക്കാരനെ ശിക്ഷിക്കാമെന്ന നിഗമനത്തിൽ എത്തിച്ചേരുകയും ചെയ്തു. ഹർജിക്കാരൻ ഒരു സ്ഥിരം കുറ്റവാളിയാണ്. കൊള്ള, കൊലപാതകം തുടങ്ങിയ കേസുകളിൽ അയാൾ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. രേഖകൾ പരിശോധിച്ചതിൽ നിന്നും ഈ വിധിന്യായങ്ങളിൽ ഇടപെടേണ്ട ഒരു കാരണവും ഈ കോടതിയ്ക്ക് കണ്ടെത്തുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അതിനാൽ, ഈ പ്രത്യേക അനുമതി ഹർജി തള്ളിക്കളയുന്നു.

2. ഈ കേസ് അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിന് മുമ്പ്, സിവിൽ, ക്രിമിനൽ കേസുകളിൽ നിയമ സേവന അതോറിറ്റിയെ പ്രതിനിധീകരിച്ച് ഹാജരാകുന്ന അഭിഭാഷകർ ആവർത്തിച്ച് ഉന്നയിച്ച ചില കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് ചില നിരീക്ഷണങ്ങൾ നടത്തുവാൻ ഈ കോടതി ആഗ്രഹിക്കുന്നു. സാധാരണയായി, അറിയപ്പെടുന്ന അഭിഭാഷകരെയാണ് നിയമ സേവന അതോറിറ്റിയുടെ അഭിഭാഷകരായും അമിക്കസ് ക്യൂറികളായും നിയമിക്കുന്നത്. കേസ് ഫലപ്രദമായി വാദിക്കാൻ ആവശ്യമായ സഹായം ലഭിക്കുന്നില്ല എന്ന പരാതി അവർ ഉന്നയിക്കാറുണ്ട്. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, ഈ കോടതി താഴെ പറയുന്ന ചില വസ്തുതകൾ നിരീക്ഷിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

3. നിയമപരമായ പ്രാതിനിധ്യത്തിനുള്ള അവകാശം നമ്മുടെ ഭരണഘടനയുടെ ആർട്ടിക്കിൾ 21-ലെ ജീവിക്കാനും സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുമുള്ള അവകാശത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് മാത്രമല്ല, നമ്മുടെ നീതിന്യായ വ്യവസ്ഥയുടെ അടിത്തറ തന്നെ അതാണ്. ഈ അവകാശം അർത്ഥപൂർണ്ണമാകണമെങ്കിൽ, അത് ധനികനും ദരിദ്രനും, പണമുള്ളവനും

ഇല്ലാത്തവനും തമ്മിൽ ഒരു വേർതിരിവും കാണിക്കരുത്. നീതിയുടെയും സമത്വത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിയമപരമായ പ്രാതിനിധ്യത്തിനുള്ള അവകാശം പ്രതിയുടെ സാമ്പത്തിക നിലയെ ആശ്രയിക്കുന്നതാകരുത്.

4. ഈ ലക്ഷ്യം മുൻനിർത്തിയാണ് ലീഗൽ സർവീസസ് അതോറിറ്റീസ് ആക്ട്, 1987 (ഇനിമുതൽ '1987-ലെ നിയമം') നിലവിൽ വന്നത്. ഈ നിയമത്തിന്റെ ലക്ഷ്യങ്ങളും ഉദ്ദേശ്യങ്ങളും താഴെ പറയുന്നവയാണ്:

> "...സമൂഹത്തിലെ ദുർബല വിഭാഗങ്ങൾക്ക് സൗജന്യവും കാര്യക്ഷമവുമായ നിയമ സേവനങ്ങൾ നൽകുക, സാമ്പത്തികമോ മറ്റ് കാരണങ്ങളാലോ ഒരു പൗരനും നീതി നിഷേധിക്കപ്പെടുന്നില്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക, കൂടാതെ നിയമവ്യവസ്ഥ തുല്യ അവസരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നീതി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ ലോക് അദാലത്തുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുക."

5. ഈ മഹത്തായ ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിനായി, നിയമസഹായത്തിനുള്ള നയങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിനായി ദേശീയ, സംസ്ഥാന, ജില്ലാ, താലൂക്ക് തലങ്ങളിൽ ഒരു നിയമ സേവന അതോറിറ്റികളുടെ ശൃംഖലയും, വിവിധ തലങ്ങളിൽ നിയമ സേവന പരിപാടികൾ നടപ്പാക്കുന്നതിനായി സുപ്രീം കോടതി, ഹൈക്കോടതി, താലൂക്ക് തലങ്ങളിൽ നിയമ സേവന സമിതികളുടെ ഒരു ശൃംഖലയും ഈ നിയമം സൃഷ്ടിച്ചിട്ടുണ്ട്.

6. പാവപ്പെട്ടവർക്ക് നീതി ലഭ്യമാക്കുന്നതിലെ വലിയ കുറവ് നികത്തേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യം തിരിച്ചറിഞ്ഞുകൊണ്ട്, നിയമപരമായ പ്രാതിനിധ്യം ഇല്ലാതെ ഒരു പ്രതി കോടതിയിൽ ഹാജരായാൽ, കോടതി ഒരു അമിക്കസ് ക്യൂറിയെ നിയമിക്കുകയോ

അല്ലെങ്കിൽ പ്രതിയെ ബന്ധപ്പെട്ട നിയമ സേവന സമിതിക്ക് കൈമാറുകയോ ചെയ്യണമെന്നുള്ളത് സുസ്ഥാപിതമാണ്. ശേഷം, ആ സമിതി പ്രതിയെ പ്രതിനിധീകരിക്കാൻ ഒരു അഭിഭാഷകനെ നിയമിക്കും **(രാകേഷ് v. മധ്യപ്രദേശ് *സംസ്ഥാനം*,** (2011) 12 SCC 513; **ഷെയ്ഖ് മുക്താറും മറ്റുള്ളവരും v. ആന്ധ്രാപ്രദേശ് *സംസ്ഥാനം*,** (2020) SCC ഓൺലൈൻ SC 1091).

7. ഈ വികാസങ്ങൾ ഓരോ ഇന്ത്യൻ പൗരനും നീതി ലഭ്യമാക്കുന്നതിൽ വലിയ മുന്നേറ്റങ്ങൾ കുറിക്കുന്നു. എന്നിരുന്നാലും, നിയമ സഹായ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളിലെ ഒരു അസ്വാസ്ഥ്യജനകമായ പ്രവണത ഈ കേസിലൂടെ ഈ കോടതി മുമ്പാകെ വന്നിരിയ്ക്കുകയാണ്.

8. ഈ കേസിൽ ഹർജിക്കാരനുവേണ്ടി ഹാജരായ അഭിഭാഷകൻ ശ്രീ. ഗഗൻ ഗുപ്തയെ, സുപ്രീം കോടതിയുടെ അസിസ്റ്റന്റ് രജിസ്ട്രാറുടെ 3.12.2019-ലെ കത്ത് പ്രകാരം ഈ ഹർജിക്കാരന് വേണ്ടി അമിക്കസ് ക്യൂറിയായി നിയമിച്ചിരുന്നു. താൻ സഹായിയായി നിയമിക്കപ്പെട്ട ഈ കേസിലും മറ്റു കേസുകളിലും, അപവദിത വിധിന്യായത്തിന്റെയും അതിനുമുമ്പുള്ള വിചാരണാ കോടതിയുടെ വിധിന്യായത്തിന്റെയും പകർപ്പുകൾ മാത്രമാണ് തനിക്ക് ലഭിച്ചതെന്ന് ശ്രീ. ഗുപ്ത ഈ കോടതിയുടെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെടുത്തി. ഇത് ഫലപ്രദമായ വാദങ്ങളുന്നയിയ്ക്കുന്നതിന് വലിയ തടസ്സമുണ്ടാക്കുന്നുണ്ട്. ഈ കോടതിയ്ക്ക് മുന്നിൽ ഹാജരാകുന്ന അഭിഭാഷകർ പതിവായി ഉന്നയിക്കുന്ന പരാതികളിൽ നിന്ന്, ഇത് പ്രത്യേകിച്ച് ക്രിമിനൽ കേസുകളിൽ ഒരു പൊതുവായ സമ്പ്രദായമാണെന്ന് ഈ കോടതി മനസ്സിലാക്കുന്നു.

9. നിയമസഹായ അഭിഭാഷകരായും, പ്രാതിനിധ്യമില്ലാത്ത വ്യക്തികൾക്ക് വേണ്ടി കോടതിയെ സഹായിക്കുന്നവരായും നിയമവ്യവസ്ഥയ്ക്ക് വിലയേറിയ സേവനം നൽകാൻ

ശ്രമിക്കുന്ന അഭിഭാഷകരെ ഇത്തരമൊരു രീതി ദോഷകരമായി ബാധിക്കുന്നു. ഒരു കേസിലെ മുഴുവൻ രേഖകളും ലഭ്യമാക്കാത്ത പക്ഷം, 1987-ലെ നിയമം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്ന "സൗജന്യവും കാര്യക്ഷമവുമായ നിയമ സേവനങ്ങൾ" നീതിയും പ്രാതിനിധ്യവും ഏറ്റവും ആവശ്യമുള്ളവർക്ക് ലഭിക്കാതെ പോകും. നിയമപരമായ പ്രാതിനിധ്യത്തിനുള്ള അവകാശം അർത്ഥവത്താകണമെങ്കിൽ, അതിൽ "ഫലപ്രദമായ നിയമ പ്രാതിനിധ്യത്തിനുള്ള അവകാശം" കൂടി ഉൾപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്.

10. അതിനാൽ, നിയമ സഹായ സ്ഥാപനങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിലൂടെ നാം നേടിയ പുരോഗതി, അസമത്വമാർന്ന നീതി ലഭ്യതയ്ക്കെതിരെയുള്ള പോരാട്ടത്തിൽ വെറുമൊരു "നോക്കുകുത്തി" ആയി മാറാതിരിക്കാൻ, ഈ കോടതി താഴെ പറയുന്ന നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നു:

എ) ഒരു കേസുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ രേഖകളും (ഔദ്യോഗിക പരിഭാഷകളോടൊപ്പം) ബന്ധപ്പെട്ട നിയമ സഹായ അഭിഭാഷകന് ലഭ്യമാക്കണമെന്ന് ദേശീയ നിയമ സേവന അതോറിറ്റി സെക്രട്ടറി, 1987-ലെ നിയമത്തിന് കീഴിലുള്ള എല്ലാ ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരികൾക്കും ഉടൻതന്നെ നിർദ്ദേശം നൽകേണ്ടതാണ്;

ബി) അതനുസരിച്ച്, സുപ്രീം കോടതി നിയമ സേവന സമിതി, എല്ലാ ഹൈക്കോടതി നിയമ സേവന സമിതികളും താലൂക്ക് നിയമ സേവന സമിതികളും നിയമ സഹായ അഭിഭാഷകന് കേസിന്റെ എല്ലാ രേഖകളും (പ്രാദേശിക ഭാഷയിലുള്ള രേഖകളുടെ ഔദ്യോഗിക പരിഭാഷകൾ സഹിതം) ലഭ്യമാക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്;

സി) ഈ രേഖകളിൽ സിവിൽ നടപടികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഹർജികൾ, സത്യവാങ്മൂലങ്ങൾ, അപേക്ഷകൾ എന്നിവയും ക്രിമിനൽ നടപടികളിൽ പ്രഥമ വിവര റിപ്പോർട്ട്, കുറ്റപത്രം, സാക്ഷിമൊഴികൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള അനുബന്ധ രേഖകൾ, വിചാരണാ നടപടികളുടെ രേഖകൾ, സാക്ഷിമൊഴികൾ, തെളിവായി സമർപ്പിച്ച രേഖകൾ എന്നിവയും ഉൾപ്പെടുമെന്ന് ഈ കോടതി വ്യക്തമാക്കുന്നു.

11. ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരികൾ ഈ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഉടൻതന്നെ പാലിക്കുമെന്നും, മികച്ചതും കൂടുതൽ ഫലപ്രദവുമായ നിയമപരമായ പ്രാതിനിധ്യത്തിനായി നിലവിലെ അവസ്ഥയിൽ മാറ്റം വരുത്തുമെന്നും ഈ കോടതി പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

12. ഈ ഉത്തരവിന്റെ ഒരു പകർപ്പ് ആവശ്യമായ നടപടികൾക്കായി ദേശീയ നിയമ സേവന അതോറിറ്റിക്കും എല്ലാ സംസ്ഥാന നിയമ സേവന അതോറിറ്റികൾക്കും സുപ്രീം കോടതിയുടെ രജിസ്ട്രി വഴി കൈമാറാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

13. പരിഗണനയിലിരിയ്ക്കുന്ന അപേക്ഷകൾ എന്തെങ്കിലുമുണ്ടെങ്കിൽ, അവയും ഇതിൻപ്രകാരം തീർപ്പാക്കിയിരിക്കുന്നു.

നിർദ്ദേശങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചു.